

L'únic dels tres poders de l'estat que la Constitució espanyola no permet descentralitzar és el judicial. El nou Estatut de Catalunya, doncs, ha tingut molt poc marge per moure's en aquest camp. El títol III del text intenta fer uns primers passos per "desconcentrar" el poder judicial. Tot i així, qualsevol petit avenç serà possible només si ho permeten les reformes de la llei orgànica del poder judicial que hi ha en marxa al Congrés de Diputats.

El mateix nom del títol III de l'Estatut, "Del poder judicial a Catalunya", ja ho deixa ben clar. Parla de poder judicial "a" Catalunya, no "de". I això és simplement perquè la Constitució espanyola preserva la independència i la unitat del poder judicial. D'aquesta manera, si el poder legislatiu es descentralitza en parlaments autonòmics, i l'executiu, en els governs autonòmics, el judicial no té cap ens de descentralització. Ni el pot tenir, segons la Constitució. Els tribunals superiors de justícia no són un element de descentralització, sinó un esglaó més de l'organització de la justícia a l'estat. El màxim òrgan de govern del poder judicial a l'estat és únic i central, el Consell General del Poder Judicial, i l'organització d'aquesta branca de l'estat emana de la llei orgànica del poder judicial, a la qual la Constitució confereix una preeminència especial, per sobre d'altres lleis orgàniques, com ara, un estatut d'autonomia.

Dit això, doncs, el marge d'actuació d'un estatut d'autonomia en l'àmbit del poder judicial és molt limitat. I en el cas català, no podia ser una excepció. Però malgrat aquest marge tan estret, el nou Estatut obre la porta a un cert nivell, no de descentralització –ja que l'estat no deixa de ser el subjecte únic del poder judicial–, sinó de "desconcentració".

El desplegament del nou Estatut de Catalunya introdueix algunes modificacions que perquè siguin vàlides hauran de comportar l'aprovació de reformes de la llei orgànica del poder judicial. Actualment, ja hi ha en marxa a les Corts espanyoles un parell de proposicions de llei per modificar aquesta llei orgànica. Unes modificacions que ja haurien d'incloure els termes necessaris per fer viables els arti-

L'Estatut proposa, el poder judicial disposa

El nou text estatutari català preveu que el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya sigui el garant dels drets reconeguts pel text legislatiu català.

Política | Estatut català

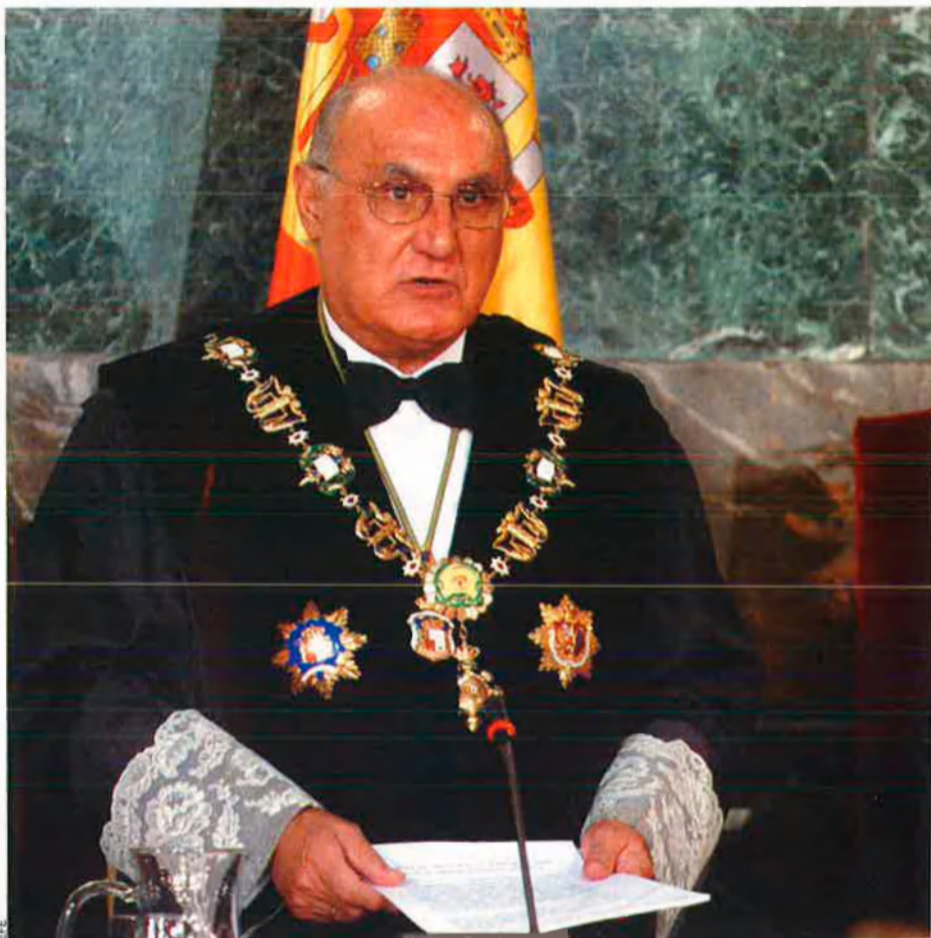
cles del nou Estatut català en aquesta matèria.

Cal recordar que la reforma del poder judicial és un dels objectius que l'executiu de José Luis Rodríguez Zapatero es va marcar per a aquesta legislatura.

El TSJC, garant dels drets estatutaris. L'article 95 de l'Estatut descriu el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya com a "òrgan jurisdiccional en què culmina l'organització judicial a Catalunya" i com a "última instància de tots els processos iniciats a Catalunya". Amb això es pretén que totes les instàncies judicials comencin i acabin a Catalunya. De fet, si la llei competent ho permet (de nou ens remetem a la llei orgànica del poder judicial), l'Estatut accentuaria una tendència que a poc a poc s'ha imposat. I és que als anys vuitanta, la doctrina jurídica semblava que només deixava per al TSJC els recursos de règims jurídics forals o propis, com el dret civil català. La resta eren per al Tribunal Suprem. Però a poc a poc, i especialment a partir del final de la dècada dels anys noranta, es distingeixen altres possibles recursos que es podran dirimir al TSJC. Així, a més dels referits als règims propis (dret civil català), a partir de llavors l'alt tribunal de Catalunya assumeix, per exemple, també els recursos anomenats mixtos, és a dir, que invoquen tant règims propis com generals alhora, o del contenciós administratiu. El nou Estatut hauria de permetre, doncs, que a partir d'ara tots els recursos, sigui quin sigui el dret invocat, s'executin a Catalunya, excepte les cassacions o altres competències reservades al Tribunal Suprem.

Ara bé, a més de la possibilitat de convertir el TSJC en la darrera instància judicial catalana, l'article 95 introdueix una nova funció en aquest tribunal, la de tutelar els drets estatutaris previstos en el títol I: "Drets, deures i principis rectors".

Aquesta nova funció podria implicar que es creés una nova sala al TSJC, afegida a les ja existents, o que es redimensionés alguna de les ja existents, com podria ser la del contenciós administratiu, perquè s'encarregués d'aquesta missió.

El president del Consell General del Poder Judicial, Francisco José Hernando —que s'ha caracteritzat per la seva actitud hostil amb l'Estatut català—, amb el rei espanyol durant l'obertura de l'any judicial.

El Consell de Justícia de Catalunya. Al marge de les reformes introduïdes al TSJC, un dels aspectes més rellevants del títol III de l'Estatut és la creació del Consell de Justícia de Catalunya. L'article 97 diu que "és l'òrgan de Govern del poder judicial a Catalunya. Actua com a òrgan de desconcentració del Consell General del Poder Judicial, sense perjudici de les competències d'aquest darrer, d'acord amb el que estableix la llei orgànica del poder judicial". De nou, doncs, per evitar una possible inconstitucionalitat, el text es torna a penjar de la llei orgànica de torn.

El Consell de Justícia de Catalunya no descentralitza el poder judicial sinó que penja directament del Consell General del Poder Judicial. Podríem establir un cert paral·lisme entre el que són les delegacions del Govern espanyol i el mateix Govern espanyol.

Les atribucions del CJC, com és imaginable, són subjectes, de nou, al que estableix la llei orgànica del poder judicial. A més, són atribucions molt tènues, dirigides a participar o a presenciar alguns dels processos del govern judicial. Així, per exemple, l'article 98 de l'Estatut estableix que el CJC podrà "participar" en la designació del president del

Si es declaren inconstitucionals alguns dels articles de l'Estatut de Catalunya les conseqüències no esquitxaran només el Principat

TSJC, o dels presidents de les audiències provincials; "proposar" al Consell General del Poder Judicial alguns nomenaments; "instruir expedients" i exercir "les funcions disciplinàries sobre jutges i magistrats"; "participar" en la planificació de la inspecció de jutjats i tribunals; "informar sobre els recursos d'alçada interposats contra els acords dels òrgans de govern dels tribunals i jutjats de Catalunya"; "precisar i aplicar, quan escaigui, en l'àmbit de Catalunya, els reglaments del Consell General del Poder Judicial"; "informar sobre les propostes de revisió, delimitació i modificació de les demarcacions territorials dels òrgans jurisdiccionals i sobre les propostes de creació de seccions i jutjats"; "presentar" una memòria anual al Parlament, etc. I, per descomptat, totes aquestes atribucions se subordinen a la llei orgànica del poder judicial.

Competència en "l'administració de l'administració". Segons la doctrina del Tribunal Constitucional,

a partir dels anys noranta hi ha un àmbit en l'administració de Justícia que sí que reconeix capacitat competencial a les autonomies. Es tracta de la gestió de recursos materials i humans de la justícia, és a dir, en l'"administració de l'administració". El capítol III del títol III de l'Estatut tracta les competències de la Generalitat sobre l'administració de justícia.

A més de diversos aspectes vinculats a l'organització dels mitjans personals i materials, a l'article 103.3 es preveu que "en el marc del que disposa la llei orgànica del poder judicial [per enèsima vegada, un nova referència a la llei estatal], es poden crear per llei del Parlament cossos de funcionaris al servei de l'administració de justícia dependents de la funció pública de la Generalitat". A aquesta possibilitat, per cert, a més de l'oposició sistemàtica del PP, s'hi ha afegit la dels dos sindicats majoritaris UGT i CCOO de l'estat. Val a dir, però, que aquest darrer punt té més defensors a més de l'Estatut català, ja que en una reunió de consellers de justícia de diverses autonomies, entre les conclusions hi havia aquesta demanda, la de poder crear cossos de l'administració de justícia dependents de la funció pública autonòmica.

Rebuig rotund del PP i del CGPJ.

Els citats fins ara són alguns dels aspectes més importants que el nou Estatut de Catalunya incorpora en matèria d'administració de justícia. Malgrat les referències constants del text català a la subordinació a la llei orgànica del poder judicial, i que és un dels títols on la capacitat d'aixecar el sostre competencial és més reduïda, l'oposició del PP i de part del món de la judicatura, especialment del CGPJ —actualment amb majoria conservadora—, ha estat absoluta. Així, els populars i també el Defensor del Pueblo, Enrique Múgica, han recorregut al Tribunal Constitucional contra la quasi totalitat del títol III de l'Estatut català.

Segons aquests sectors conservadors, el que preveu l'Estatut en matèria d'administració de justícia implica el "trencament de la unitat del poder judicial espanyol". En aquest sentit, un dels aspectes que més ha sublevat aquests sectors reaccionaris és la cre-

ació del Consell de Justícia de Catalunya. Tot i les atribucions tan suaves previstes per a aquest organisme, que en cap cas no qüestiona la unitat i la seva dependència del Consell General del Poder Judicial, els més conservadors consideren la creació del CJC com un primer pas per a una hipotètica descentralització del poder judicial espanyol.

La paradoxa andalusa. Tota la llenya que el PP i el Defensor del Pueblo han llançat contra l'Estatut de Catalunya ha quedat en evidència amb l'aprovació de la reforma d'Estatut d'Andalusia. Ja és prou coneguda la semblança entre l'Estatut català i l'andalús. I el títol referit a l'administració de justícia a Andalusia és més que especialment semblant al text català.

Per exemple, el mateix referit a la creació del Consell de Justícia. En l'Estatut català es regula al títol III, capítol II. Al d'Andalusia, al títol V, capítol II. La resta és calcat. Les atribucions del CJC (article 98.2) són idèntiques, paraula per paraula, a les del Consell de Justícia d'Andalusia (article 144.4, de l'Estatut d'Andalusia). I no és l'únic article reproduït literalment, també és una còpia calcada l'article 143 de l'Estatut andalús, referit als mitjans personals de l'administració de Justícia (article 103 de l'Estatut de Catalunya). I així la llista seria inacabable...

Tant el PP com el PSOE han donat suport al text andalús, que el proper 18 de febrer serà sotmès a referèndum en aquesta comunitat autònoma.

Els recursos presentats pels populars i per Enrique Múgica al Tribunal Constitucional han quedat en evidència amb l'aprovació del text andalús. Ara, però, el dilema ja està servit al TC. Si l'alt tribunal declara inconstitucionals alguns dels articles de l'Estatut de Catalunya, que han servit de font d'inspiració d'altres reformes estatutàries, les conseqüències no esquitxaran només el Principat. A diferència del criteri del PP i del Defensor del Pueblo, el que fos inconstitucional per a Catalunya, també ho seria per a Andalusia.

Enric Rimbau